

Tagajánlatok.

Az Ügyrend 12. §-a értelmében 1882. év márczius 31-ig a következő tagajánlatok adattak be:

Az I-ső osztály részéről.

1. Ábel Jenő levelező tagúl ajánlva

Ponori Thewrewk Emil lev. tagtól.

Dr. Ábel Jenő egyet. m. tanár az akad. irodalomtörténeti bizottság tagja, legkötünőbb philologusaink egyike, kinek munkái nemcsak nálunk, hanem külföldön is, teljes elismerésben részesülnek.

Ez állításom igazolására megemlítem, hogy Ludwich königsbergi tanár, ki a későbbi görög epos terén jelenleg a legelső tekintély, Ábel Colluthusáról a Neue Jahrbücher für Philologie-ban hosszú ismertetést közöl, melynek végén így nyilatkozik: »Főczélom volt fölhívni a figyelmet a derék magyar tudósnak ez újabb művére, mint egy a legnagyobb mértékben elismerésre méltó munkára« stb. Idézhetnék még Ábel többi munkáira vonatkozólag is ilyen elismerő bírálatokat a külföldi szakközlönyökből, nevezetesen a Jahresbericht über die Fortschritte der classischen Alterthumswissenschaft-ból, a brémai Philologische Rundschau-ból, a Jenaer Literaturzeitung-ból, a Literarisches Centralblatt-ból stb.; de ezennel feleslegesnek tartom: hiszen a t. Akadémia maga is hasonlólag ítélte Ábel Jenő fölött, mikor négy munkáját kiadásra érdemesítette, — mikor őt az irodalomtörténeti bizottság tagjának választotta, — s mikor az I. osztály is már két ízben levelező tagjai sorába akarta fogadni, s a választás csak azon múlt, hogy mind a két ízben a két-harmad szótöbbséghez egyetlen egy szavazat hiányzott.

Ábel Jenő számos dolgozata közül a következőket vagyok bátor ajánlásomhoz mutatóványúl mellékelni:

I. azokat, melyeket a t. Akadémia adott ki:

1. Corvin codexek. 1879.
2. Magyarországi humanisták és a dunai tudós társaság. 1880.
3. Adalékok a humanismus történetéhez Magyarországon. 1880.
4. Egyetemeink a középkorban. 1881.

II. philologiai munkáit, melyek latin nyelven s egynek kivételével mind külföldön jelentek meg:

1. Colluthi Lycopolitani carmen de raptu Helenae. Berolini Calvary. 1880.
2. Orphei Lithia. Accedit Dammigeron de lapidibus. Ibid. 1881.
3. Joannis Gazaei descriptio tabulae mundi et Anacreonta. Ibid. 1882.

4. De infinitivi Graeci forma. Budapestini, 1878.

5. Epistola ad Aemilium Thewrewk de Ponor de codice Ambrosiano Lithicorum, quae Orphei nomine circumferuntur. Ibid. 1879.

III. azon értekezéseket, melyek német nyelven a Literarische Berichte aus Ungarn-ban jelentek meg:

1. Die Bibliothek des Königs Mathias Corvinus. Nach einem, am 4. März 1878. in der ungarischen Akademie der Wissenschaften gehaltenen Vortrage des Verfassers.

2. Ungarische Universitäten im Mittelalter.

3. Die classische Philologie in Ungarn.

Végül IV. még Homér-kiadását is emlitem, mely ugyan iskolai használatra készült; de azért önálló és tudományos becű munka, a mennyiben a homéri dialectus első rendszeres tudományos előadását foglalja magában.

2. Lehr Albert lev. tagúl ajánlva

a) Gyulai Pál r. tagtól.

Lehr Albertnek több jeles értekezései jelentek meg a nyelvészeti folyóiratokban. Ime a nevezetesebbek: 1. A tárgy-as-tárgytalan ragozáshoz. (Nyelvőr III. k. 3. 4.) 2. Határozó-e a határozó? (U. o. IV. k. 3.) 3. Tom, tod, tok, tott (U. o. V. k.) 4. Igazítások (U. o. VI. k.) stb.

Ezek közül az első az Akadémia a Sámuel-díjjal, a másodikat és harmadikat dicsérettel tüntette ki. Lehr különösen szókötési kérdésekkel foglalkozik, melyek aránylag el vannak hanyagolva nyelvészetünkben, s bő ismerettel folyvást éles megfigyelő tehetséget párosít.

Ujabban Arany Toldiját adta ki mintegy 20—25 ívnyi nyelvi és tárgyi magyarázattal. (Budapest, 1882.) Magyar költői művet még senki sem adott ki ily bő és alapos magyarázattal. Nemcsak a népnyelvből, hanem a régi irodalomból is mindent összeszed Lehr, a mi Arany költői nyelvének felfelvilágosítására szolgál és számos szókötési szabályt hoz tisztába és sok finom árnyalatot különböztet meg a rokonértelmű szók és mondatok használatában. A költői nyelv sajátosságait senkisérti jobban nála nyelvészeink között. Nagy irodalmi és nyelvészeti jártasság jellemzik e művet, s mint-hogy egy majdnem egészen elhanyagolt téren, mondhatni, páratlanul áll, kétszeresen megérdemli az osztály és Akadémia figyelmét.

b) ajánlva Budenz József r. tagtól.

Lehr Albert gymn. tanárnak (Budapest) a magyar nyelvészet terén való sikeres működését az Akadémia I. osztálya már három ízben lev. tagságra való kijelölés által elismerte, s ismeretei és tehetségéről való meggyőződését a Nyelvtudományi Bizottság is azzal fejezte ki, hogy nem régiben őt segédtaggá választotta.

Lehr A. nyelvészeti dolgozataiból kitűnik, hogy ő kivált a magyar népnyelv jeles ismerője, sajátosságainak gondos vizsgálója és ügyes fejtegetője; s hogy másrészt szintoly gondosan a régiebb és újabb irodalom nyelvét tanulmányozta, úgy, hogy az ő nyelvészkedése, mely a nyelvhasználat alapos megértésére és magyaros helyesség tekintetéből való megbíralására irányul, erősen megvetett alapon nyugszik. Nyelvészeti

tanulmányainak kedvelt tárgyaiúl az újabb m. költészet remekműveit választotta, s valóban ő mutatta meg legjobban, hogy kell ily művekhez nyelvi magyarázatokat szerezni — az irodalmi és népi nyelvi adatok összefűzése által. E tekintetben mindig jeles példaadásúl fog szolgálni Arany Toldijához írt commentárja, melynek jegyzetei csakugyan azzá váltak, a mire szerzőjük törekedett: hogy ne csak nyomonyáró interpretációk legyenek, »hanem egyenként önálló becsű czikkecskékké kerekedjenek ki, s hogy a szövegtől különválva is érdemesek legyenek tanulók és tanultak figyelmére.«

c) ajánlva Barna Ferdinánd l. tagtól.

Lehr Albert úr a Nyelvőr czimű tudományos szaklapnak több éven át belmunkatársa lévén, több rendbeli kitűnő dolgozatai közül egyik: »A tárgyas-tárgyatlan ragozáshoz« czimű az Akadémia I. osztálya által a Sámuel-féle jutalomra, másik két értekezése pedig u. m. a »Határozó-e a határozó?« és a »Tom, tod, tok stb.« czimű dicséretre érdemesített.

Ezekhez járult legújabbán egy maradandó becsű és az összes magyar sajtó elismerésében részesült nagyobb műve, egy teljesebb és egy iskolák számára szánt kevesebb terjedelmes kiadásban, melyben a legnagyobb élő magyar költő, Arany János »Toldi« czimű művét folytonos jegyzetekkel kísérve mind a magyar ifjúságnak, mind a nagy közönségnek érthetővé tenni igyekszik.

Legújabbán a t. Akadémia I. osztálya Nyelvtudományi Bizottsága mint nem mindennapi képességeinek legjobban ismerője, azzal tisztelte meg, hogy mint körülményeink között egy oly nehéz feladatnak, minő egy nagy egyetemes tájszótár megírása, őt mint egyedül hivatott férfit szólította fel.

Szabad legyen a t. Akadémiának becses emlékezetébe hoznom, hogy fennevezett Lehr Albert háromszor egymásután ajánlatva a t. Akadémia I. osztálya, mint e részben legilletékesb forum által három ízben megválasztatva, a nagygyűlésen megfoghatatlan véletlenségből háromszor ejtetett el, a mi által bizonyára a tudomány ügyének szolgálat nem tétetett.

3. Nogáll János lev. tagúl ajánlva,

Hunfalvy Pál r. tagtól.

A magyar akadémiai tagságra irodalmi munkálkodás nélkül senki sem lehet érdemes: de irodalmi munkálkodás mellett a levelező tagságnak kettős célja van.

Ugyanis előhaladt koruakat ezzel meg lehet jutalmazni, mert azoknak az akadémiai elismerés igazán jutalom; fiatalabb korúakat ellenben az akadémiai tagsággal nagyobb buzgalomra lehet ösztönözni.

Az első célból dr. Nogáll János nagyváradi kanonokot ajánlom az I. osztály levelező tagjának. Dr. Nogáll János igen-igen számos irodalmi munkával szerzett magának érdemet a nagy közönség előtt: azonban ezen munkák ájtatosságai és egyházi életre vonatkozók lévén, itt nem említem. De meg kell ám nevezni: »Emlények a magyar nyelvtanból« czimű munkáját, mely született magyarok számára íratott, s új meg új átdolgozással, Nagyváradon, 1876-ban már hetedikszor adatott ki, négy tanfolyamban. Ezt már olyatén dolognak tartom, a mely méltó az I. osztály figyelmére.

Meg kell másodszer neveznem: Kempis Tamás négy könyvét Krisztus követé-

séről, a melynek Egerben, 1881-ben második kiadása jelent meg. Kempis Tamás ez elmélkedő munkáját az összes keresztyénség tiszteli, mondhatom, a protestánsok is, én legalább németországi protestánsok között ismerkedtem meg a kitűnő munkával. Tudjuk, hogy azt Pázmán Péter fordította először, s annak Toldy hatvanhárom kiadását találá meg magyar irodalmunkban. Dr. Nogáll fordítása oly velős, remek magyarsággal foly, hogy e könyv, a mely bizony több kézzel forog, mint a legolvasottabb magyar regény, már jeles magyar nyelvvel jó hatást gyakorol a magyar olvasó közönség igen nagy részére. S ezt az érdemet nem becsülné az I. osztály? Fel kell tenni, hogy Nogáll kanonok egyéb tankönyvei, mint Magyarország történelme dióhéjban, hatodik kiadás, N.-Várad, 1862. földrajzi munkáskája, kétféle tanfolyamban, negyedik kiadás, Gyulán 1876. stb. stb. hasonló jó zamatos magyar nyelven vannak írva, s bizton kövekeztethetni, hogy mind a tanítókra, mind a tanulókra üdvösen hat a tiszta magyarság szempontjából.

4. Szigeti József levelező tagúl ajánlva

a) Szász Károly, r. tagtól.

Csak mellékesen említve Szigeti József színművészi érdemeit, s hogy ő már közel negyven év óta egyik első rendű művésze a nemzeti színháznak, valamint azt is, hogy mint ember a társadalomban is köztiszteletben áll, s jelleme által bármely társaságnak díszére válhat: itt csak irodalmi munkásságára kell kiterjeszkednem, mi az akad. tagságnál első sorban jó tekintetbe.

Szigeti József »Egy színész naplója« című emlékiratszerű, élénken írt regényrajzán kívül, különösen a színmű-irodalemban adta jeleit kiváló írói tehetségének.

A nemzeti színház műsorán nagy tetszéssel találkozott, s részben nyomtatásban is megjelent művei közül, legyen elég a következőket felemlítenem:

1. Becsületszó, 1 felv. vígjáték, a nemzeti színházról pályadíjjal jutalmazva.
2. A vén bakancsos és fia, népszínmű 3 felv.
3. Viola, népszínmű, b. Eötvös Falu Jegyzője után.

4. Toldi Miklós történeti (látványos) színmű, a Kisfaludy-Társaságban székfoglalólul, 4 felv.

5. Kisértet, népszínmű;
6. A nagyralátó, színmű;
7. Rang és Mód, színmű, mind 3 felv.

E művekben Szigeti, nem annyira a színpadi hatás és a drámai technika mesteréről tündöklök, mint inkább az élet, különösen a magyar élet, úgy a népi, mint a középosztályok életének ismerője s a tősgyökeres magyar jellemek hű ábrázolója áll előttünk. Mint színészi ábrázolásban, úgy színműveiben is az igazság és őszinteség által hat; keresetlenül, egyszerűen, az élet közvetlen megfigyeléséből és szemléletéből adja az igazságot; s minél nagyobb az újkori művészetben a mesterség, a kiszámított technika ereje s a hatás jól alkalmazásának ügyessége által elért sikerek majdnem csodás virtuozitása; s minél ritkább az egyszerű eszközzel, olykor még a technika ellen elkövetett vétségek mellett is, a szívre és kedélyre való hatás maradandóbb diadala: annál jobban kell becsülnünk ez utóbbit, minden bámulatunk mellett is az első iránt.

Szigeti Józsefben, mint emberben és mint színészben is ugyan, de mint íróban

is, egy régi jó patriarkhális irány képviselőjét bírnak; a francia színműirodalom nagy mestereitől nem sok fogást tanult el; de annál többet tanult a magyar színműirodalom megalapítójától Kisfaludy Károlytól, s legtöbbet a magyar életből. Tárgyait is kizárólag ebből választja; jellemeit is innen veszi, kevesebb képzelő erővel, mint igazság-érzettel s érzékkel a való-élet iránt; hangja is az igazságé; nyelve tösgyökeres, magyaros; humora a régi romlatlan magyar humor, mely nem élceket hajhász, nem szójátékokkal csillog, hanem a dologban s az érzésekben keresi a humort, mely a magyarnál — mint zenéje is — sírva vígad.

Hozzá teszem végül, hogy Szigeti József közelebről 40. évét tölti be színpadi életének s jubileumához a Magyar Akadémia, — mely a nemzeti színház s színirodalom és színművészet érdekeivel, alapítása óta szoros érdekközösségben állt s áll ma is — nem járulhatna méltóbban, mint azzal — az általa nagyon megérdemelt megtiszteltetéssel — melylyel egyébiránt önmagát is megtiszteli, ha őt tagjává választván, ezzel szorosabban fűzi magához.

b) ajánlva Beöthy Zsolt l. tagtól.

Szigeti nemcsak mint előadó színész első rangú jelese nemzeti színházunknak, de mint színmű-író is oly kiváló érdemeket szerzett, melyeket megillet az akadémiai kitüntetés. Vígjátékai közül a Becsületszó, népies boházatai közül a Vén bakancsos s a Kisértet maradandó helyet foglalnak el drámairodalmunkban. Igazi erőteljes írói tehetség nyilatkozik bennök s felfogásuknak, alakjaiknak, egész képzetviláguknak tiszta és jellemző magyarságára korukban versenytárs nélkül állanak színműirodalom mezején. Harmincz éve lankadatlan tevékenységgel dolgozik s kevesebb sikerült darabjai is rendesen friss komikai érnek és leleménynek nyomát mutatják. Mint elbeszélő is nem közönséges sikerrel lépett föl a Színész naplója humoros rajzaival.

5. De Goeje kültagúl ajánlva.

Goldziher Ignác lev. tagtól.

Dr. M. J. de Goeje a leideni egyetemen a keleti nyelvek ny. r. tanára, az ottani nyilvános könyvtár »Legatum Warnerianum« című osztálya igazgatója, az amsterdami kir. akadémia r. tagja stb. De Goeje úr a jelenkori orientalisták legkitünőbbjei között foglal helyet; különösen az arab irodalom és az iszlám története terén vannak elévülhetetlen érdemei. Tőle bírnak az arab irodalom számos nagy jelentőségű munkájának lelkiismeretes kritikai editióját, mely munkák most az iszlám és a keleti világ történetének tanulmányozásában első rendű kútforrásokul szolgálnak, s mint ilyenek maga által a kiadó által is számos önálló dolgozataiban felhasználtattak. Az utolsó évtizedben De Goeje, ki különben már 1858. óta gazdagítja szaktudományának irodalmát nagybecsű munkáival, a legrégebb arab geographiai írók jegyzetes kiadása által szerzett nagy érdemet, mely kiadás most »Bibliotheka geograph. arabicorum« cím alatt 5 kötetben, melyekben kimerítő indexek és glossariumok is foglaltatnak, be van fejezve. Nem egészen fölösleges megemlíteni még azt is, hogy ez utóbbi gyűjteményben igen jelentékeny adatok találhatók a történelmi ethnographia azon kérdéseire nézve is, melyekkel nyelvészeink most oly sűrűen foglalkoznak.

A II. osztály részéről.

6. Csemegi Károly tiszteleti (esetleg levelező) tagúl ajánlva

Tóth Lőrincz r. tagtól.

Csemegi Károly, m. k. kuriai tanácselnök urat, a magyar Büntető törvényjavaslat s ennek Indokolása, úgyszintén legújabbán a Büntetőeljárási Javaslat s ennek Indokolása nagy tudományú szerzőjét, — mint már ismételten tettem — úgy ez évben is a M. T. Akadémia II. osztályában üresedésben levő tiszteleti tagságra, vagy ha ezen hely rendelkezés alá nem esnék, ugyanazon osztályban levelező tagságra azon erős meggyőződéssel ajánlom, hogy e kitűnő jogtudósnak megnyerése által az Akadémiának disze és szellemi tőkéje nagy mérvben fog öregbedni. A nevezett jogtudós, a budapesti jogászegyletnek is elnöke, említett nagyszabású művein kívül számos, igen becses jogtudományi értekezésekkel is gazdagította a szaktudományi lapokat és folyóiratokat.

7. Ballagi Aladár levelező tagúl ajánlva,

a) Pesty Frigyes r. tagtól.

Dr. Ballagi Aladár, a budapesti egyetemen a világtörténelem helyettes tanára, több rendbeli munkái által valódi hivatottságát igazolta a történettudomány terén.

Önálló munkái ezek :

1. A magyar királyi testőrség története, mely már két kiadást ért.
2. A magyar nyomdászat történelmi fejlődése 1472—1877.
3. Duruy Victor Világtörténelme, átdolgozva és Magyarország történetével bővítve.
4. Wallenstein horvát karabélyosai 1623—1626.

Ezenkívül számos értekezést és cikkeket írt a Vasárnapi Ujság, Hazánk s a külföld, Reform, Magyarország és a nagyvilág, Protestáns egyházi és iskolai lap, Irodalmi Értesítő, Nemzeti hírlap, Századok, Figyelő, Pesti Napló, Archaeologiai Értesítő, Magyarország, Athenaeum, Ellenőr, Hon, Népközlök Lapja, Magyar Nyelvőr, Literarische Berichte, Typographia, Honvéd stb. című lapokba és folyóiratokba.

b) ajánlva Ipolyi Arnold r. tagtól.

Az Akadémia alapszabályai értelmében, van szerencsém dr. Ballagi Aladár egyetemi helyettes tanárt, mint több történelmi és irodalomtörténeti tudományos munkák szerzőjét a II. osztály levelező tagjává ajánlani.

c) ajánlva Tóth Lőrincz r. tagtól.

Ballagi művei mind tartalom, mind nyelv tekintetében az irodalmi érték oly fokán állanak, hogy fiatal szerzőjük már is méltán soroztatik a hazai történelem érdekesebb művelői közé. Minden a mit közrebocsát, eredeti levéltári kutatások eredménye, s úgy ennél, mint a szabatos feldolgozásnál fogva azon akadémiai színvonalon áll, hogy az Akadémiára nézve valódi nyereség lesz, ha tagjai számát e kitűnő fiatal mun-

kaerővel növeli. Ezért őt, kit már mult évben sikeretlenül ajánlottam, ezúttal ismét, jobb siker reményében, lelkiismeretesen ajánlom.

8. Csiky Kálmán levelező tagúl ajánlva,

Tóth Lőrincz r. tagtól.

Csiky Kálmán egyetemi m. tanár és orsz. képviselő jeles készséggű s fáradhatatlan munkásságú író, nagyon kedvelt és sikeresen működő tanár, ki ha megválasztatása által pártoltatni fog, bizonynyal az eddigieknél is jelesebb műveket fog előállítani. Stylja szép, szabatos, s egyike a legmagyarosabb íróknak.

I. Mint fordító lefordította: 1. Chateaubriand Ataláját, mely megjelent a Franklin-társulatnál. 2. Boissier »Cicero és barátai« című művét. 3. Thierry »A római birodalom képe« cz. munkáját; mindkettő az Akadémia könyvkiadó vállalatában jelent meg. A lapok e fordításokról a legkedvezőbben nyilatkoztak, »elegáns«, »erőtéljes«, »mintaszerű stylusnak« nevezték. A Vasárnapi Ujság s más folyóirat is a legjobb magyar prózafordítók közé sorozták.

II. Kisebb művei (eredeti értekezések): »A prot. egyetem kérdéséhez«, »A protestáns autonómia«, »Népünk szaporodása«, »Nemzetünk jövője« (felolvasatott a székely egyeslet nagygyűlésén), »Konstantinápolyi utamról« stb. stb. megjelentek a Budapesti Szemlében s több komoly lapban. Azonkívül nagyszámú politikai s jogirodalmi cikke jelent meg a legelőkelőbb lapokban.

III. Önálló művei: 1. A magyar alkotmánytan kézikönyve a tanítóképezdek számára. Megjelent a magyar állam tulajdonában. Budapest, 1879. — 2. Az alkotmány és jogismeret alapvonalai polgári és felsőbb népiskolák számára. Megjelent a m. kir. állam tulajdonában. Budapest, 1881.

E két mű, melyeknek megalkotása a mily nehéz feladat, ép oly kitűnő sikerrel iratott meg, s e nemben minden hasonló irodalmi jelenségeink közt határozottan a legjobb; írók teljes tárgyismeretét s irodalmi és paedagogiai jártasságát bizonyítja.

9. Földes (Weiss) Béla levelező tagúl ajánlva,

Kautz Gyula r. tagtól.

Földes Béla úr mind a nemzetgazdaságtan, mind a statisztika terén egy évtizedet meghaladó időn át szakadatlanul kifejtett munkásságával ép oly sokoldalú, mint alapos és önálló kutató szakférfiúnak van elismerve; számos értekezésével, melyek hazai és külföldi tud. folyóiratokban tettek közzé, továbbá rendszeres s összefoglalóbb dolgozataival a szakirodalmat gazdagította, s legújabbban Akadémiánk körül az által is érdemesült, hogy a Nemzetgazdasági és Statisztikai Bizottság által állandó jegyzőül választott meg, s a külföldi tud. munkáknak Akadémiánk által való közzétételénél (fordításokban) folyton buzgó tevékenységet fejt ki.

Tüzetesb főlemlítést érdemel végül az is, hogy Földes úr már többrendbeli pályázatoknál mint koszorúzott író tüntette ki magát; s nemcsak az elvont elmélet, hanem a hazánkat közvetlenebbül érintő gyakorlati feladványok körére vonatkozó nagybecsű értekezések és tanulmányok által is magára vonta a szakemberek figyelmét.

Ezek már mind elkeltek, s ma már csak nehezen szerezhetők meg.

Tevékenysége és munkássága azonban ebbe nincs befoglalva. Az erdélyi hírlapoknak állandó munkatársa, némelyiknek segédszerkesztője volt. Így nagy része volt a *Heti Lap* s a *Kolozsvári Közlöny* szerkesztésében; sok tudományos napi érdekű cikket írt, foglalkozott közművelődési, nemzetgazdasági kérdésekkel, de munkásságának súlya itt is a történetre esett. E cikkek száma több százra megy — csak néhányat említek fel azok közül:

Gr. Bethlen Miklós emlékiratai, különös tekintettel arra, hogy ifjúkori emlékirata nem apokryph. (Erd. Muz. ért. II. 1861—3. 124 l.)

Tököli végnapjai. (Erdélyi Naptár 1855. 20 l.)

Erdély krónikája 1849—54. (Erdélyi Naptár 1855.)

NB. kész egész 1867-ig az únióig.

A forradalom utáni napok Erdélyben. (Részvét Album 1872.)

Péchy Simon erd. Cancellár. (Keresztény Magvető 1871.)

A szombatosok Erdélyben. (Keresztény Magvető 1867.)

Dávid Ferencz elitételtése. (Ker. Magvető 1873.)

Ujfalvy Krisztina élete s hátrahagyott versei. (Figyelő 1882.)

Ezen összeköttetése a hírlapirodalommal utolsó időig tart; s most is a régi tevékenységgel, buzgalommal dolgozik. Régi kedvencz terve a biztosítási ügy rendszeres encyclopaediáját megírni, s annak megvalósításához hozzá is fogott. Munkája jelentékeny része kész és egyszerre akarja magyar, német, franczia nyelven kiadni. Már mutatványt is közlött belőle a *Nemzetgazdasági Szemle* 1881. II. füzetében: »A biztosítási ügy nálunk és külföldön« cím alatt. A munkát öt részre osztva akarja kiadni, melynek nagy része már kész.

I. A biztosítási intézmény rendszere, hová irodalma, története, politikája, törvényhozása, kockázati statisztikája stb. tartozik

II. A biztosító intézetek rendszere, vagyis a biztosítás elmélete, s a különböző országok törvényhozásának kívánalmái, az intézetek alapítása, igazgatása és elszámolására nézve.

III. Az életbiztosítás rendszere.

IV. Az értékbiztosítás rendszere.

V. A biztosítás geographiája és statistikája.

Köváry önzetlenül, buzgalommal, valódi lelkesedéssel műveli az irodalmat, főként a történetírást, melynek nálunk az élők közt egyik legrégibb bajnoka. Sokat, sikerrel dolgozott, s hosszú pályáján kevés méltánylattal, elismeréssel találkozott, mely buzgalmát, szorgalmát perczig sem lohasztá.

Negyven évi lankadatlan munkásság sok idő. De Köváry még mindig tevékeny, s írói continuitása soha sem szünetelt. Ő érdemes az Akadémiának bár későn jövő, de mindig megtisztelő, elismerésére.

13. Láng Lajos levelező tagúl ajánlva

Tóth Lőrincz r. tagtól.

Láng Lajos országgyűlési képviselő, a jog- és államtudományok tudora és az »Ellenőr« politikai napilap szerkesztője, a ki jelenleg harminczhárom éves, s már is kitűnő jelejt adta a jog- és államtudományokban magasabb képzettségének. 1867 óta Párisban, Berlinben, Olaszországban kimerítő történelmi, műtörténelmi, jogi s állam-

tudományi tanulmányokat végezvén, 1868/9-ben Buckle, Häckel, Büchner stb. műveit fordította, s tevékeny részt vett a Figyelő heti lap szerkesztésében; azután politikai és közgazdasági cikkeket írt több lapba, főleg az Ellenőrbe s 1875 óta átvette e lap közgazdasági rovatának szerkesztését. 1876-ban a közgazdaság magántanára lett a budapesti egyetemen és számos közgazdasági értekezést írt a Budapesti és a Nemzetgazdasági szemlébe, melyek általános figyelmet gerjesztettek. 1878-tól fogva országgyűlési képviselő s 1879-ben a pénzügyi bizottság tagja, s több esetben ékesszóló előadója.

1879—1880-ban lefordította az Akadémia megbízásából Leroy-Beaulieu négykötetes pénzügytanát.

1880-ban olvasta föl az Akadémiában értekezését »A magyar és osztrák államháztartásról 1868-tól 1877-ig,« mely németre s francziára is lefordíttatott.

1881-ben jelent meg értekezése: »A társadalmi deficit« (Budapest, Kiliánnál, nagy 8-adrét, 92 l.)

1882-ben megkezdte a közgazdasági tudomány rendszerét annak első részével, a »Közgazdaság Elméletével« (Budapest, Kiliánnál, nagy 8-adrét, 216 lap), mely műről minden kiválóbb lap és szaklap a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg.

14. Lehoczky Tivadar levelező tagúl ajánlva

Ortvay Tivadar l. tagtól.

Lehoczky Tivadar nevével s tudományos kutatásai eredményeivel sűrűn találkozunk a hazai szakfolyóiratok, névszerint az Archaeologiai Értesítő, az Archaeologiai Közlemények, a Századok, a Történelmi Tár stb. hasábjain. Közrebocsátott cikke mind megannyi becses adalékok hazánk ősz- és középkori történetéhez s némelyike, teszem a régi magyarok fegyverzetére vonatkozó, épséggel irányadó jelentőségű. De eltekintve Lehoczky Tivadar számos cikkeitől, itt főleg azon nagy művét akarom hangsúlyozni, mely eddigelé két testes kötetben megjelenve, 60 nyomtatott íven Bereg megye multját, mondhatni teljesen, kimeríti. »Beregvármegye monographiája« (I. köt. Általános rész. Ungvárott, 1881. 457 lap. II. köt. Általános rész. Ungvárott, 1881. 501. lap.) kétségkívül oly irodalmi termék, mely szerzőjét teljességgel érdemessé teszi az akadémiai tagsággal való kitüntetésre. Nagy szorgalommal, józan s helyes kritikával, széles s alapos levéltári kutatások alapján írt mű ez, melynek gazdag tartalma azt az általános hazai historiographia fontos forrásművévé teszi. De Lehoczky Tivadar nemcsak mint tudományos helyrajzíró, hanem mint buzgó régiségkutató és gyűjtő is nagy érdemeket szerzett. Eszközölt ásatásai nagyszámú antik műkincset hoztak napvilágra, utánjárása, gondossága s áldozatkészsége számos kallódó régiséget mentett meg a végenyészettől, a mint ezt úgy magángyűjteménye, mint a nemzeti múzeum érem- és régiségosztályának gyarapítására beküldött ajándékai fenn hirdetik.

15. Marczali Henrik levelező tagúl ajánlva

Ipolyi Arnold r. tagtól.

Az Akadémia alapszabályai értelmében van szerencsém Dr. Marczali Henrik egyetemi magántanárt, mint a magyar történeti kútfők s ujabban »Magyarország II.

József korában» című, az Akadémia megbízásából irt és kiadott munkák kitűnő íróját, a II. osztály levelező tagjául ajánlani.

16. Báró Nyáry Jenő levelező tagúl ajánlva

I p o l y i A r n o l d r. tagtól.

Az Akadémia alapszabályai értelmében van szerencsém Báró Nyáry Jenőt, az Akadémia archaeologiai bizottságának tagját, mint az »Aggteleki barlang« című régiségtani mű szerzőjét, a II. osztály levelező tagjául ajánlani.

17. Pulszky Károly levelező tagúl ajánlva

a) T o r m a K á r o l y r. tagtól.

Dr. Pulszky Károly az országos képtár őre, az egyetemen a képző- és iparművészetek történetének magántanára, az Archaeologiai Értesítő szerkesztője s az orsz. régészeti és embertani társulat titkára.

Az 1873-iki bécsi világkiállítás alkalmával az iparművészeti muzeum t. titkárává neveztetett ki, s mint ilyen a gyűjteményeket megalkotta, s két izben állította fel rendszeresen, szem előtt tartván az intézet tudományos rendeltetését; 1877-től fogva egyszersmind ez intézet őre is volt. Az Akadémia megbízásából szerkesztvén az Archaeologiai Értesítőt — annak jókora részét maga írván meg, — e szaklapból legértelmesebb és legdiszesebb folyóirataink egyikét teremtette meg. A műtörténelemnek Magyarországon egyik kiválóbb művelője. A művészeti s tudományos mozgalmakban kitűnő részt vesz. — Munkáinak sorozata :

Beiträge zu Raphaels Studium der Antiken. 1877.

Kalauz az iparművészeti muzeum gyűjteményeihez. 1877.

Az orsz. iparművészeti muzeum kalauza. 1878.

A magyar házi-ipar diszítványai. 1879.

Az Arch. Értesítő 1878—80. évi folyamaiban s külön is : »Régiséggyűjtemények a párisi világkiállitáson,« »Iparművészeti jegyzetek Erdélyből,« »Az esztergomi főegyház kincstára« s »Raphael Santi az országos képtárban,« című nagyobb tanulmányai jelentek meg.

Satyrstatue aus Bronze im British Muzeum. Az Archäologische Zeitungban. 1879.

Renaissance Olaszországban, írta Symonds (fordítás az Akadémia megbízásából).

Az országos képtár katalógusa. 1881.

Legutóbb az orsz. könyvkiállitáson a Corvin-codexek festésével foglalkozott behatóbban, s ebbeli tanulmánya a kiállítás kalauzában jelent meg.

b) ajánlva I p o l y i A r n o l d r. tagtól.

Az Akadémia alapszabályai értelmében, van szerencsém dr. Pulszky Károlyt, az országos képtár őrét, mint az Archaeologiai Értesítő szerkesztőjét s több becses műtörténeti irat szerzőjét a II. osztály levelező tagjául ajánlani.

18. Szentkláray Jenő levelező tagúl ajánlva

a) Pesty Frigyes r. tagtól.

Hazánk déli vidékén lakó Szentkláray Jenő, török-becsei plébános, történettudományi dolgozatai által már évek óta a szakkörök és a közönség figyelmét magára vonta, a miért őt nemcsak csekélységem, hanem Ipolyi Arnold, Fraknoi Vilmos, Szilágyi Sándor, Pauler Gyula, Thaly Kálmán és Nagy Imre is ajánlották az Akadémia levelező tagjává, és a II. osztály tavaly ez ajánlásokat magáévá tette.

Bátor vagyok Szentkláray Jenőt ez alkalommal is levelező tagúl ajánlani, és dolgozatainak címjegyzékét ide mellékelni. Kiemelem különösen »Száz év Dél-Magyarország újabb történelméből« című munkáját, mely egymaga érdemesíti őt az Akadémia kítüntetésére.

Önállóan megjelent munkái:

Balmes J. »Levelek egy kételkedőhöz« 1 köt. Szeged. 1865.

Emlékkönyv« a dél-magyarországi történelmi és régészeti társulat II. közgyűlése alkalmából. 1 köt. Temesvár. 1873.

M. T. Cicero beszéde Manilius törvényjavaslata mellett. Történelmi, régiségtani és nyelvészeti magyarázó jegyzetekkel ellátva. 1 füz. Temesvár. 1870.

Észrevételek Temesvár physiognomiájának magyarosításához történelmi és régészeti alapon. 1 füz. Temesvár. 1872.

A tér és idő philosophiája. Tudori értekezés. 1 füz. Budapest. 1875.

Torontáli üstelpek a Tisza mentén. 1 füz. Temesvár. 1877.

Vonások Nagy-Becskerek város és vidéke történetéből. 1 füz. N-Becskerek. 1879.

Száz év Dél-Magyarország történetéből. I. köt. folyamatban. Temesvár. 1879.

Folyóiratokban megjelentek:

Knauz »Magyar Sionában : »Cyriacus és a 11 ezer orsolyaszűz. Egyháztörténelmi tanulmány. 1864.

Idők tanujában : Joanna Papissa. Egyháztörténelmi tanulmány.

Apáczá	Bogsány
Bachovár	Bóka
Bárdány	Bosovics
Battonya	Bresztovác (Temesi)
Béba	Bresztovác (Határőrvidék.)
Becse	Piski
Becskerek (Kis-)	Bules
Bencsek	Buttyin
Beodra	Buziás
Bessenyő	Carlsdorf
Billét	Csákovár
Máslak	Csatád
Bocsár	Csesztreg
Bogáros	Detta

A »Történelmi Adattár«-ban
1871—1874-ben.

Községek helytörténete.

Nagyobb közleményei:

Hová tartozott a XIII. és XIV. században a pankotai apátság és főesperesség
(Tört. Adatt.)

A csanádi püspök joghatósága Szeged városában. (U. o.)

Zaránd, Békés, Csanád, Külső-Szolnok, Csongrád és Arad vármegyék helységei
1561-ben. (U. o.)

Engel csanádi püspök tudósítása egyházmegyéje állapotáról 1766-ban. (U. o.)

Staniszlavich csanádi püspök tudósítása egyházmegyéje állapotáról 1741-ben (U. o.)

Falkenstein püspök tudósítja a helytartóságot megyéje állapotáról. 1732. (U. o.)

A csanádi káptalannak Csanád egyházmegye területén létező legrégebbi eredeti
okmánya 1430-dik évről. (U. o.)

A temesvári püspöki székesegyház sirboltjának halottjai. (U. o.)

Hiteles feljegyzések Fehértemplom város veszélyteljes eseményeiről 1848—1849-
dik években (U. o.)

I. Ferencz József király utazása Dél-Magyarországon. (U. o.)

Hagyományaink és népmeséink érdekében. (U. o.)

Műemlékek és régi épületmaradványok a csanádi egyházmegye területén. (U. o.)

A csanádi püspöki könyvtárban őrzött Révai kézirat és annak Janus Pannoni-
usra vonatkozó állításai. (U. o.)

A Bibich-alapítvány. Adatok Csanád-egyházmegye közmívelődési történeté-
hez. (Csanád-egyházmegyei közlöny 1869.)

A katholicismus és a civilisatio. Jogtörténelmi tanulmány. (U. o.)

Tanulságos reminiscenciák a múltból. (U. o.)

Német népszokások Dél-Magyarországon. (Tört. Adatt.)

Ezen kívül szerkesztette a *Történelmi Adattár*-t 1871—74-ben, a *Teremtől* című
hetilapot 1879-ben.

b) ajánlva Zsilinszky Mihály lev. tagtól.

Az akadémiai újabb Ügyrend 12. §-a értelmében bátor vagyok levelező tagúl
ajánlani Szentkláray Jenő török-becsei plébános urat, kinek munkásságát, ügyszerete-
tét és irodalmi képességeit szépen tüntetik elő dolgozatai. (L. az előbbi ajánlást.)

c) ajánlva Ipolyi Arnold r. tagtól.

Az Akadémia alapszabályai értelmében, van szerencsém dr. Szentkláray Jenőt,
törökbecsei plébánost, mint a »Délmagyarország története« című munka szerzőjét, a
II. osztály levelező tagjául ajánlani.

19. Thallóczy Lajos levelező tagúl ajánlva

Szilágyi Sándor r. tagtól.

Dr. Thallóczy Lajos, fogalmazó a m. kir. orsz. levéltárban, egyetemi magánta-
nár s a tört. társulat segédtitkára s a régészeti társulat r. tagja, fiatalsága első éveit
óta készül a történetírói pályára. 1874-ben Thaly Kálmán tört. társ. titkár alkalmazta
őt mint segédtitkárt, s attól fogva e minőségben van e társulatnál alkalmazva. A gyer-

mekéveiből még alig kilépett ifjú teljes buzgalommal és odaadással szolgálta az ügyet, még pedig nemcsak mint segédtitkár, hanem mint segédszerkesztő is. De bármennyi elfoglaltatása volt is e kettős minőségben, még az Archaeologiai Értesítő mellett felvállalta a segédszerkesztői hivatalt, még pedig a nélkül, hogy munkássága akár egyik, akár másik téren csökkent volna. Erős és szívós természete s tehetséges volta mellett tanúskodik az, hogy mindkét irányban egyszerre képezte magát s mindkét hivatalnak megfelelt. Idejét ez sem absorbeálta annyira, hogy ne jutott volna ideje önképzését folytatni, tehetségét fejleszteni s magát az irodalmat is művelni. Gyors felfogása, éles ítélő tehetsége lehetővé tették, hogy magát az irodalmat mindkét irányban becses művekkel gazdagítsa. Állása az országos levéltárnál a magyar történet leggazdagabb bányáját tárta fel előtte; mint a történelmi társulat segédtitkára az ország legtöbb levéltárát áttanulmányozta, s az így nyert kincseket derekasán felhasználta. Önálló művekkel s a lapokban és folyóiratokban számos czikkal tisztázta a történelmi kérdéseket, oldott meg gyakran nehéz feladatokat, s a ki nem tisztázott kérdésektől nem riad vissza. Nála az Akadémia elismerő szavazata nemcsak méltán megérdemlett jutalom, hanem buzdítás is volna. E meggyőződésel ajánlom őt s mutatom be munkái sorozatát, mely valóban ritka szorgalomról és tehetségről tanúskodik.

Ö n á l l ó m ű v e k.

Apafi Mihály udvara. 1878.

A kamara haszna története. 1879.

Vasvári Pál és a pesti egyetemi ifjuság 1844—1848/9-ig. 1882.

Utazás a Levantében s a magyarországi keleti kereskedelem története (Okmánytárral, képekkel). 1882.

N a g y o b b é r t e k e z é s e i.

Abaujvármegye közigazdasági viszonyai 1427-ben. Kassa 1879. (A m. egyleti Évkönyvben).

Metternich emlékiratai. (Budapesti Szemle).

Gr. Benyovszky Móricz s tengeri kereskedelmi tervei. 1880. (Nemzetgazdasági Szemle. Külön is).

Guthkeled István. 1881. (Arch. Ért.)

Magyar fegyverekről. 1881. (U. o.)

A bosnyák czímer- és zászlókérdés. 1881. (U. o.)

Apafi Mihály fogarasi kincstára. (U. o. 1878.)

XVIII. évszázadbéli érmészeti adatok. (U. o. 1878.)

Budaváros pecsétje 1402. (U. o. 1878.)

A budavári főtemplom kincsei. (U. o. 1878.)

Bethlen Gábor érmelési intézkedései. (U. o. 1878.)

Érmészeti, pecsétani s fegyvertani, kisebb közlések és könyvismertetések, majd minden számban. (U. o. 1878.)

A Rajcsányi-féle czímer- és kéziratgyűjtemény. (U. o. 1878.)

Bukuresti régiséggyűjteményekről. (U. o. 1879.)

Garai és Elefánty két XIV. századbéli pecsét. (U. o. 1879.)

A Drugeth-család czímeréhez. (U. o. 1879.)

Szepsi czéhpecsétek. (U. o. 1879.)

- A zágrábi pénzverde forgalma 1525-ben. (Arch. Ért. 1879.)
 Erdélyi művelődéstört. vázlatok a XVII. század végén. (U. o. 1879.)
 A váradi Sz. László templom restauratiója 1699. (U. o. 1879.)
 Könyvismertetések minden számban.
 Magyar ágyú a XV. századból. (U. o. 1880.)
 Bosnyák mausoleumok (U. o. 1880.)
 Ugyanaz dalmátul megjelent a zárai Národne Noviné-ban 1880. decz. (Két számban.)
 Birálatok a bécsi éremfolyóiratról. (U. o. 1880.)
 Rupp Jakab életrajza. (Vasárnapi Ujság. 1879.)
 Fejéregyháza s a budai ásatások. (U. o. 1880.)
 A Croy-irodalom. (M. Könyvszemle 1876.)
 Corvin-codexekről. (U. o. 1877.)
 Petőfi Sándor könyvtára. (U. o. 1880.)
 I. Apafi Mihály könyvtára. (U. o. 1881.)
 Magyar éremértékekről. (Arch. Ért. 1877.)
 Erdélyi ötvösök s Bornemisza Anna. (U. o. 1877.)
 A szentendre-pómázi kőhegy, mint a buda-visegrádi útvonal egyik vámhelye. (U. o. 1877.)
 Karácsonyi ajándékok a XVII. században. (U. o. 1877.)
 Könyvismertetések minden számban.
 A ducatról. (Arch. Ért. 1878.)
 Magyar pénz- és pecsétani adatok. (U. o. 1878.)
 Tengeri támadások Fiume ellen. (Vasárnapi Ujság 1881.)
 Az aggteleki régészeti ásatások. (U. o.)
 Számos történeti és régészeti érdekű tanulmánya jelent meg a szakfolyóiratokban elszórva.
 Tanulmányi útjaiban a balkáni félszigeten, az illető népek állapotát vizsgálta s e részben tett s a kereskedelmi minisztérium által kiadott nagyterjedelmű jelentése tetszéssel találkozott.
 Azonkívül sajtó alatt van Zay Ferencz életrajza.
 Az Akadémia megbízásából másodmagával a XVI. század magyar közgazdasági forrásait állítja össze.

A III. osztály részéről:

20. Semsey Andor tiszteleti tagúl ajánlva

Szily Kálmán r. tagtól.

Semsey Andor urat, a k. m. Természettudományi Társulat tiszteleti és választmányi tagját, ki a természettudományi buvárkodást hazánkban több rendbeli pályadi kitűzésével nagy mértékben előmozdította, nemzeti intézeteinket ezrekre menő adománnyal támogatta és a természettudományoknak maga is lelkes művelője: a M. Tud. Akadémia III. osztályába tiszteleti tagúl leendő megválasztásra az Alapszabályok 14 §-a értelmében ajánlom.

21. B. Eötvös Loránd rendes tagul ajánlva

Sztoczek József r. tagtól.

A M. T. Akadémia érdekében kötelességet vélek teljesíteni, midőn b. Eötvös Lorándot egyetemi ny. r. tanárt, és a M. T. Akadémiának 1873 óta I. tagját, rendes tagúl való megválasztás végett ismételtén ajánlatba hozom, mire annival is inkább felbátorítva érzem magamat, mivel a t. Akadémiának III. osztálya b. Eötvös Lorándot már a megelőző évben r. tagságra méltónak ítélte, s megválasztását javaslatba is hozta.

Számosabb dolgozatai közül, — nem említve azokat, melyek tudományos ismeretek terjesztésére vonatkoznak, — szigoruan tudományos irányzatuk és értéköknél fogva kiválóbb figyelemre méltók a következők :

1. A rezgések intensitása, tekintettel a fényforrás és az észlelő mozgására. (Akadémiai értekezés).
2. Új módszer a capillaritás tünenéyeinek vizsgálatára. (Megjelent az akad. Értesítőben és a Műegyetemi Lapokban).
3. Az elektromos sűrítő lánczatokról. (Akad. Értesítőben).
4. Az elektromos sűrítés egy új módjáról. A sűrítő gyűrű. (Az akad. Értesítőben).
5. Újabb tanulmányok a capillaritás terén. (Akad. értekezés).

22. Hunyady Jenő rendes tagúl ajánlva

Szily Kálmán r. tagtól.

Hunyady szakképzettsége s magyar nyelven kifejtett tényleges és folytonos tudományos munkássága kiválógluk matematikai értekezéseinek hosszú sorozatából, melyeket levelező taggá lett választása óta bocsátott közre s melyekből itt csak a főbbeket említem föl :

- »A pólus és a polárok ; a viszonyos polárok elve« (Math. Ért. I.)
- »A kúpszeleten fekvő hat pont feltételi egyenleteinek különböző alakjáról.« Két értekezés. (Math. Ért. IV. és V. köt.)
- »Apollonius feladata a gömbfelületen« (Math. Ért. V.)
- »A Möbius-féle kritériumokról a kúpszeletek elméletében« (Math. Ért. VII.)
- »A másodfokú görbék és felületek meghatározásáról.« (U. o. VII.)
- »Tételek azon determinánsokról, melyek elemei adjungált rendszerek elemeiből vannak komponálva.« (U. o. VII.)
- »Tételek a komponált determinánsok egy különös neméről.« (U. o. VII.)
- »A Steiner-féle kritériumról a kúpszeletek elméletében.« (U. o. VII.)
- »A pontokból vagy érintőkből és a conjugált háromszögből meghatározott kúpszelet nemének eldöntésére szolgáló kritériumok.« (U. o. VII.)
- »Desargues tétele a perspectiv háromszögekről.« (Műegyetemi Lapok).
- »A determinánsok elméletéhez.« (U. o.)
- »Apollonius feladatának megoldásához.« (U. o.)

Az itt felsorolt értekezések legnagyobb része elsőrangú német vagy francia matematikai folyóiratokban is megjelent.

23. Jurányi Lajos 'rendes tagul ajánlva

Margó Tivadar r. tagtól.

Jurányi Lajos már 1871 óta mint levelező tag s egyúttal mint a math. és termud. állandó bizottság tagja folytonos és ernyedetlen buzgalommal működik.

Szaktudománya (növényboncz-, élet- és fejlődéstan) körül szerzett érdemeit s irodalmi munkásságát a következő munkái s fontosabb értekezései bizonyítják:

1. Adatok a mohok spórái fejlődésének ismeretéhez. — Akad. értekezés.
2. A *Vaucheria geminata* ivarszervei s a nemzési folyamat e moszatnál. — Akad. értekezés.
3. A *Ceratozanium* himsejtjeinek kifejlődéséről és alkatáról. — Akad. értekezés. Ugyanaz németül. (Pringsheim : Jahrb. für mikrosk. Botanik VIII. kötet)
4. *Oedogonium diplandrum* s a nemzési folyamat e moszatnál. — Akad. értekezés.
5. Az *Oedogonium diplandrum* termékenyített petesejtjeiről. Ugyanott.
6. Beitrag zur Morphologie der Oedogonien. (Pringsheim : Jahrb. für mikrosk. Botanik IX. B.)
7. A *Psilothrum triquetrum* sporangiumainak alkatáról és kifejlődéséről. — Ak. értekezés. — Ugyanez németül. (Botanische Zeitung 1871.)
8. A *Salvinia natans* spóráinak kifejlődéséről. — Akad. ért. — Ugyanez németül: Ueber den Bau und Entwicklung der Sporangien und Sporen der *Salvinia natans*. Berlin, 1873.
9. A *Tmesipteris* sporangiumainak alkata- és morphologiai értékéről. — Akad. értekezés 1874. Ugyanez németül. Just : Botanischer Jahresbericht 1875.
10. A *Pilularia globulifera* termésének értéke- és kifejlődéséről. — Akad. ért. — Ugyanez németül : Uhlworm : Botanisches Centralblatt 1880.
11. Tudományos Jegyzetek, melyeket Johnson »Hogy nő a vetés?« czímű munkájának boncz- és élettani részei helyreigazítása és kibővítése czéljából a m. kir. Természett. Társulat megbízásából írt.

E tudományos munkák dr. Jurányi L. kitűnő szakképzettsége s egyúttal tényleges és folytonos komoly szaktudományi búvárkodása mellett világosan tanúskodnak, s bátran állíthatom, hogy Jurányi Lajos boncz- és fejlődéstan észleletei által nem csekély mérvben hozzájárult a tudomány egyes kérdéseinek megoldása vagy egyes tételeinek újabb megvilágítása és megszilárdításához. Dolgozatai a külföld elsőrangú szaktudósai által méltánylásra találtak, azokat munkáikban gyakran idézik s reájok hivatkoznak (l. dr. E. Strassburger, A. Braun, Chr. Luerssen, Sachs, dr. G. A. Weiss stb. munkáit); sőt tankönyveikbe még dr. Jurányi eredeti rajzainak egy részét is felvették (lásd dr. Sachs : Lehrbuch der Botanik; — dr. Weiss : Anatomie der Pflanzen; Luerssen : Handbuch der system. Botanik).

Dr. Jurányi nemcsak a kir. m. természettudományi, földrajzi, földtani és a bécsi cs. k. állatnövénytan társulat tagja, hanem egyszersmind külső tagja az edinburghi Royal botanikal Society-nek.

24. Kondor Gusztáv rendes tagúl ajánlva

V é s z Á r m i n r. tagtól.

Kondor Gusztáv egyetemi rendes tanár, a III. osztálynak már több mint húsz éve buzgó levelező tagja. Az Ügyrend 12. §-a értelmében alább közlöm az ajánlottak ügyis eléggé ismert és a tudomány jelen színvonalán álló irodalmi működését, megemlítvén még csak azt, hogy ezeken kívül, levelező tagúl megválasztatása óta mostanig, az évenként kezünkön forgó akadémiái Almanach csillagászati és közönséges naptárát szintén ő szerkeszti.

1861 óta, midőn I. tagúl megválasztatott, következő művei jelentek meg :

- »A részletes külzeléki egyenletek egészelve.«
- »A déllőkör, különösen mint déllő távcső használva.«
- »Az egyszerű könyvvitel vázlata.«
- »A Publications de l' observatoire d'Athènes ismertetése.«
- »A fokmérésekről általában és különösen a közép-európai fokmérésnek egyik előmunkálatáról.«
- »Az Encke- és Faye-féle üstökösökről.
- »Vámisme.«
- »Az égi testek színképelemzéseinek eredményeiről.«
- »A hulló csillagok és üstökösök összefüggéséről.«
- »Csillagászati közlemények.«
- »Az 1868-iki nagyszerű teljes napfogyatkozásról.
- »Mercur átvonulása a napkorong előtt.«
- »Kepler törvényeinek bebizonyítására szolgáló Hagenbach-féle készülék ismertetése.«
- »Néhány helymeghatározások Magyarország déli részén.«
- »Emlékbeszéd Herschel János külső tag felett.«

25. Konkoly T. Miklós rendes tagúl ajánlva

T ö r ö k J ó z s e f r. tagtól.

Konkoly T. Miklós a csillagászat fáradhatatlan művelője s legfőbb képviselője hazánkban. Számos csillagászati dolgozatai a M. T. Akadémia kiadványaiban láttak napvilágot.

26. Krenner József rendes tagúl ajánlva

S z a b ó J ó z s e f r. tagtól.

Dr. Krenner József a m. n. múzeumnál az ásványosztály őre s a polytechnikumnál az ásványtan tanára, az 1874. május 28-ki nagygyűlésen történt megválasztása óta is folytonosan működik szakában, s az ásványtani ismereteket a jelen követelmények alapján általában, de különösen honunkra nézve, bővíti s nemcsak a honi, de a külföldön is teljes elismeréssel terjeszti.

Jelenleg egy nagyszabású munkán dolgozik; ilyennek nevezhető a magyarhoni mineralogiára nézve azon munka, melyet a k. m. Természettudományi Társulat megbízásából vállalt el, s melynek több részlete már ismeretessé vált előleges közlésekben.

Mint rendes tag is fogja a tudományt emelni s így az Akadémia diszét képezni.

27. Wartha Vincze rendes tagúl ajánlva

Tha n Károly rendes tagtól.

Warthának értékesebb tudományos dolgozatai azokon kívül, melyeknek alapján 1873-ban levelező taggá választottat, a következők:

1. A silicatok alkotásáról 1873.
2. A borból levő cukor meghatározásáról 1873.
3. A Jordanitól 1873.
4. Előzetes közlemény egy állandó normállángtól 1874.
5. A Bunsen-féle jégcalorimétról Schuller társaságában 1875.
6. A lakmusz festő anyagáról 1876.
7. A nyomás hatása az égés tűneményeire. 1876.
8. Hőmennyiség-mérések Schuller A. társaságában 1877.
9. A zsadányi meteorkő elemzése. 1878.
10. A víz keménységének egyszerű meghatározásáról 1880.
11. A borból fejlődő gőzök eldurranásáról 1880.

Önállólog megjelentek:

12. Utasítás az ivó-vizeknek megvizsgálására. 32 l. 1880. Budapest, Weizmann testvérekénél.
13. Hivatalos jelentés a Párisban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról. 1879. Vegyészeti ipar (fényképészet, készítmények, készülékek) fűtő és világító eszközök és készülékek. 1879. összesen 69 lap.

Ezen önálló tudományos dolgozatok közül különösen kiemelendők a 2., 5., 7. és 8. alatti dolgozatok, melyek együttvéve a többi értekezésekkel, arról tanúskodnak, hogy szerzőjük folytonosan foglalkozik szaktudományában buvárlatokkal, és hogy a tudomány haladását lényegesen képes előmozdítani. A fentebb kiemelt négy értekezés nemcsak tudományos belbecsrel bír, hanem tanúságot tesz arról is, hogy kiváló észlelő képességét fáradság kimélése nélkül használja fel a tudományos buvárlat, valamint a gyakorlat feladatainak helyes megoldására. Dolgozatai a legjobb hírű külföldi folyóiratokban is megjelentek és elismerést nyertek.

Tanári működése, valamint buzgóssága a természettudományok terjesztésében, végre tevékenysége tudományos társulataink kebelében, továbbá a hivatalos és szakértői téren, eléggé ismeretesek arra, hogy azokat e helyen egyszerűen felemlítsem.

28. Abt Antal levelező tagúl ajánlva

R é t h y M ó r lev. tagtól.

Dr. Abt Antal, kolozsvári egyetemi nyilvános rendes tanár nagyszámú önálló dolgozatait mult évi ajánlásomban terjesztettem elő. Szerény nézetem szerint nem

H ö g y e s E n d r e levelező tagul ajánlva
a/ Török József r. tagtól.

Dr. Högyes Endre, kolozsvári egyetemi tanár s a kolozsvári orvos-természettudomány-Társulat elnöke, 10 év óta működik az irodalom mezején, előbb mint tanársegéd a budapesti egyetemen, 1875 óta pedig mint ny. rendes tanár a kolozsvári egyetemen. Értekezéseinek száma, melyek önálló tudományos buvárlatokról tanuskodnak, ezen 10 év leforgása alatt 51-re rug. Ez értekezések jó része figyelmet keltett s méltányoltatott a külföldi nagynevű tudósok és természetbuvárok által is, u.m. Luscka, Kichenmeister, Moleschott, Binz, Heidenhain boroszlói, Waldenburg berlini, Hoffmann bécsi, Falk dorpsti tanárok stb. által is. "Az associált szemmozgások idegmechanismusáról" írt értekezése megjelent a M.T.Akadémia kiadványai között. Jelenleg pedig a M.T.Akadémia megbízásából és segélyezése mellett tesz kísérleteket "A fül félkörös csatornái élettani működésére vonatkozólag" s ekként önálló buvárlatai már eddigelé is méltányoltattak a M.T.Akadémia által.

10. Cohn kísérletei és a táplálkozási önállóság a vese velő állományában.
Orvosi Hetilap, 1873. 11. sz.
  11. A felbontott vér hatásáról az állati szervezetre.
Természettud. Közl. 1873. jun. f.
  12. Zur Wirkung des zersetzten Blutes auf den thierischen Organismus.
Centralbl. f. d. med. Wissenschaften, 1873. 30. sz.
  13. A Bunsen-féle szívó fuvóról (Wassertrommelgebläse), mint mesterséges légzési készülékről a légvételi elégtelenségek kiegyenlítésére.
Természettud. Közl. 1873. jul. f. és Orv. Hetilap. 1874. 7. sz.
  14. Kísérleti töredékek a Cholera ürületek hatásáról az állatokra.
Orv. Hetil. 1873. 34—40. sz.
  15. Kurze Mittheilung über die Wirkung der frischen Cholera-Entleerungen auf die Thiere.
Centralblatt 1873. 50—51. sz.
- 1874-ik évben.*
16. Kurze Mittheilung über das Bunsenische Wassertrommelgebläse, als künstlichen Athmungsapparat zur Ausgleichung der Athmungsinsufficiencien.
Centrbl. für d. med. Wissenschaften, 1874. 11. sz.
  17. A mesterséges vesebántalmaknál előforduló hengeres képletekről.
Orv. Hetilap, 1874. 15—20. sz.
  18. Experiment. Fragmente über die Wirkung der Cholera-Entleerungen auf Thiere.
Zeitschrift f. Epidemiologie. 1874.
  19. A kórtan viszonya a többi természettudományokhoz.
Orv. Hetil. 1874. 8—12. sz.
- 1875-ik évben.*
20. Kísérleti adatok a légző mozgások fulladás alatti lefolyásához.
Orv. Hetilap, 1875. 49—59. sz.
  21. Experimentelle Beiträge über den Verlauf der Athmungsbewegungen während der Erstickung.
Arch. f. experiment. Pathologie und Pharmacologie. 1875. B. 5.
- 1876-ik évben.*
22. A dithiocyansavas kali és Aethyl élettani hatásáról.
Orv. Hetilap, 1876. folyam.
  23. Az 1876. évi kölcsön tanszerkiállítás Londonban. — *Orv. Hetilap, 1876.*
  24. A lélekzés-mérésről (spirometria) a Lowne-féle »transportable spirometer« bemutatásával. — *Orv. Hetilap 1876. és a kolozsvári orvos-természettud. társulat »Értesítő«-jében.*
- 1877-ik évben.*
25. A gelsemium sempervirens élettani hatásáról. — Megjelent a kolozsvári orvos-természettud. társulat 1877-iki »Értesítő«-jében.
  26. Apróbb közlemények a kolozsvári egyetem általános kór-, gyógy- és gyógyszerintézetéből.
Orv. term. tud. Értesítő, 1877.
  27. Adatok az emlősmagzat életszívósságához.
Orv. Hetil. 1877, 23. sz.

28. Beiträge zur Lebensfähigkeit des Säugethier-Foetus.

Pflüger's Arch. f. die gesammte Physiologie, 1877, juniusi f.

29. Némely gáznemű anyag hatása a légző mozgások fulladás alatti lefolyására.

30. Adatok a paprika (*Capsicum annuum*) élettani hatásához. —

Orv. term. tud. társ. értesítője, 1877. és Orv. Hetil. 1878, 10. sz.

1878-ik évben.

31. Telephon szerkezetű magneto-inductor ideg-izom izgatásokra.

Orv. term. tud. értesítő, 1878, és Orv. Hetil. 1878. 12. sz.

32. Mittheilungen aus dem Institute für allgem. Pathologie und Pharmacologie an der Universität zu Klausenburg.

a) Beiträge zur physiologischen Wirkung der Bestandtheile des *Capsicum annuum* (spanischer Pfeffer).

b) Physiologische Wirkung des dithiocyansäuren Kalium und Aethyl. — *Arch. f. experimentell. Pathologie und Pharmacologie 1878. juniusi füzete.*

33. A halló-erő meghatározása telephonnal. — Kísérletileg előadatott a kolozsvári orvos-természettud. társulat 1878. negyedik szakülésén.

34. Megjegyzések a jodoform élettani hatásához.

Előadatott ugyanott, ugyanakkor.

35. Ueber den Einfluss verschiedener Gase auf den Verlauf der Athmungsbewegungen während der Erstickung. —

Centralbl. f. d. med. Wissenschaften 1878. 8. sz.

1879-ik évben.

36. Közlemények a kolozsvári kir. tud. egyetem általános kór- és gyógyszer-tani intézetéből.

a) Az arcz-ideg kiirtás után keletkező szembeli változásokról.

b) Módszer a hallóerőnek telephonnal való meghatározására.

Orv. term. tud. értesítő 1879. orv. szak., II. füzet.

37. Mittheilungen aus dem Institute für allgemeine Pathologie und Pharmacologie an der Universität zu Klausenburg. — Anmerkungen über die physiologische Wirkung des Jodoforms und über seine Umwandlung im Organismus. *Arch. f. exper. Path. und Pharmacologie. X. kötet. 1879.*

38. Közlemények a kolozsvári egyetem általános kór- és gyógyszer-tani intézetéből. Észrevételek a jodoform élettani hatására és szervezetbeli átváltozásaira vonatkozólag. *Orv. Hetil. 1879, 43—51. sz.*

39. Mittheilungen aus dem Institute für allgemeine Pathologie und Pharmacologie an der Universität zu Klausenburg. — Ueber die Veränderungen des Auges nach Facialis-Exstirpation.

Arch. f. exper. Path. und Pharmacologie, B. XI. 1879.

40. Előleges jelentés a szemteke-rezgésre (Nystagmus) vonatkozó vizsgálatokról. — Előadatott a kolozsvári orvos-természettudományi társulat 1879. májusi szakülésén.

1880-ik évben.

41. Az akaratlan együttjáró kétoldali szemmozgások idegmechanismusáról. — Bemutattatott a Magyar Tud. Akadémia 1880. április 19-iki ülésén. — *Kivonatossan megjelent a Orvosi hetil. 1880. évfoly. 17., 18., 19., 21., 22., 28., 29. számaiban.*
42. Közlemények a kolozsvári kir. tud. egyetem általános kór- és gyógyszer-tani intézetéből.
- a) Módszertani észrevételek az állatok végbélbeli hőmérséke meghatározásának módjairól és egy új állat-rögzítő módszerről, hőmérséki meghatározásokkal járó vivisectiókhoz. — *Orv. Hetil. 1880. 31—34. sz.*
- b) Nehány alkaloid hatása a test hőmérsékére. Vizsgálták: Bikfalvi Károly, Nappendruck Kálmán és Veress József orvostanhallgatók. — Közli Hőgyes Endre tnr. *Orv. Hetil. 1880. 37. és követk. számai.*
43. Az associált szemmozgások idegmechanismusáról.
Első közlemény. Bevezetés. I. rész. A fej- és testmozgásokat kísérő associált szemmozgások tünetényei emlősöknél és embernél.
Akadémiai értekezések. X. kötet, XVIII. sz. 1880.

1881-ik évben.

44. Az associált szemmozgások idegmechanismusáról.
Második közlemény. II. rész. Az idegrendszer egyes részeinek befolyásáról az önkénytelen associált szemmozgásokra.
Akadémiai értekezések. XI. kötet. 1881.
45. Mittheilungen aus dem Institute für allgem. Pathologie und Pharmacologie zu Klausenburg. — Bemerkungen über die Methode der Mastdarmtemperatur-Bestimmung bei Thieren und über einige mit diesen im Zusammenhange stehenden Fragen.
Arch. f. exper. Path. und Pharmacologie.
46. Die Wirkung einiger Alkaloide auf die Körpertemperatur. Untersucht von K. Bikfalvi, K. Nappendruck und J. Veress.
Arch. f. exp. Path. und Pharmacologie.
47. Közlemények a kolozsvári egyetem ált. kór- és gyógyszer-tani intézetéből. Néhány vegyi anyag hatása az associált szemmozgásokra. Kovács Lajos és Kertész János orvostanhallgatók vizsgálatai nyomán.
Orvostermészettud. értesítő. 1881.
48. Ueber die wahren Ursachen der Schwindelercheinungen bei der Drucksteigerung in der Paukenhöhle. (Vorläufige Bemerkungen zur Physiologie und Pathologie der Bogengänge).
Pflüger's Archiv f. d. gesammte Physiologie. Bd. XXVI. 1881.

1882-ik évben.

49. A szédülés tünetényeinek igazi okáról fokozódott dobürbeli nyomásnál.
Orv. Hetilap, 1882. 1. sz.

Az élettani módszertan újabb irodalma Angol- és Németországban.

Orvosi Hetilap. 1876.

Fordította: Smith »Foods« című angol munkáját. Megjelent a természet-tudományi társulat könyvkiadványai közt.

Szerkeszti: a kolozsvári orvos-természettudományi társulat »Értesítő«-je orvosi szakját 1876-tól kezdve.

50. Elnöki megnyitó beszéd a kolozsvári orvos-természettudományi társulat 1882-iki közgyűlésén.

51. Folytatólagos adatok a szédülés tanához. *Orv. Hetil. 1882. 12. sz.*

b) ajánlva Balogh Kálmán r. tagtól.

Hőgyes Endre a tudományos buvárlatokra szakképzettségét a budapesti egyetem elméleti orvostani, s később gyógyszerzeti intézetében szerezte meg, hol mint tanszéki segéd négy éven át működött; ugyanezen idő folytán továbbá az orvosi karon a kísérleti kórtanból magántanárként képesítettet, mely minőségben előadásokat is tartott. Kolozsvárra ny. r. tanárul 1875-ben kinevezetvén, itten jól felszerelt intézet áll rendelkezésére, hol buvárlatait folytathatta, s ezekben magát mindinkább tökéletesítette. Kolozsvárt tudományos működése elismeréseül az orvos-természettudományi társulat, melynek megalakulása és fejlődése kivált az ő tevékenységével áll kapcsolatban, őt elnökévé választotta.

A buvárlatok, melyekkel Hőgyes E. tanár foglalkozik, nagyjából a kísérleti kórtan és élettan, részben pedig a gyógyszerzetan körébe tartoznak, s azok általában véve kísérletiek. A szerző arra törekszik, hogy szabatos vizsgálatok alapján fenforgó kérdések megoldásához, melyek nem egyszer — mint a cholera, vagy az összefüggés a hallás-szervek és a szemizmok mozgásai között — nagy nehézségűek, hozzájáruljon. Elismerést érdemel nála az ügyesség, melylyel kísérleteit végrehajtja; úgyszintén ki kell emelnünk leleményességét eszközök és készülékek kigondolásában, melyek segítségével a meglevőknél jobb ismeretek elérésére törekszik. A kikutatott tényeket pedig egyszerűen és pontosan írva le, óvatosan hozza azokat egymással s a már ismert más tényekkel kapcsolatba. Szóval, a szerző mindenhol szorgalmas, kitartó és higgadt buvár jellemét mutatja már tíz éven át; ennél fogva nemcsak hogy jelene érdemessé teszi őt a tek. Akadémia keblébe befogadására, hanem egyszersmind egész multja kezességül szolgálhat jövőjére nézve.

Irodalmi dolgozatai közt mindenesetre azok a legjelentékenyebbek, melyek az associált szemmozgások idegmechanismusára vonatkoznak, s közelebb a tek. Akadémia természettudományi értekezései között jelentek meg. Ezenkívül dolgozatai sorában többen találhatók olyanok, melyek német nyelven szintén közzététettek, s szerzőjük nevét a külföldön is jóhangzásúvá tették.

30. Klein Gyula levelező tagúl ajánlva

Jurányi Lajos l. tagtól.

Klein Gyula műegyetemi tanár, a növénytan terén önálló kutatásaiból eredt dolgozatai által szakirodalmunkat számos és oly becses művek által gyarapította, melyek

— idegen nyelven is megjelenvén — a külföld első rangú szaktudósai előtt is méltánylásra találtak. Ezenkívül a növénytani ismeretek népszerűsítése és terjesztése körül is igen elismerésre méltó buzgóságot és tevékenységet fejt ki.

Dolgozatai, melyek mind a tudományos növénytan körében mozognak, a következők:

1. A Pilobolus gombának fejlődése és alakjai. M. T. Akad. Érték. 1871. 8. sz. (Ugyanez németül: Pringsheim Jahrb. f. wissen. Bot. VIII.)
2. Néhány Floridea krystalloidjairól. U. o. 1871. 11. sz. (Ugyanez németül: Flora 1871. 11. sz.)
3. A Coniferák gyökereinek boncztana. U. o. 1872. (Ugyanez németül: Flora 1872.)
4. Előleges jelentés a tengeri moszatokra vonatkozólag tett kutatásaimnak eddigi eredményeiről. Akad. Értesítő 1877. (Ugyanez németül: Flora 19. és 20. sz.)
5. A Pinguicula Alpina mint rovaréví növény. Akad. Érték. 1879. 10. sz. (U. e. németül Cohn: Beiträge zur Biologie der Pflanzen III. köt.)
6. Újabb adatok a tengeri moszatok krystalloidjairól. U. o. 1879. 19. sz. (U. e. németül: Flora 1880. 6. sz.)
7. A vadgesztenye gyökereinek ismeretéhez. U. o. 1880. 6. sz. (U. e. németül: Flora 1880. 10. és 11. sz.)
8. Adatok az akácza ismeretéhez. Akad. Értesítő 1880. (U. e. németül: Botan. Centralblattban).
9. A Pinguicula és Utricularia sejtmagjaiban előforduló krystalloidokról. Akad. Érték. 1881. 3. sz. (U. e. németül: Pringsheim Jahrb. f. wissen. Bot. XII.)
10. Állat-e a Vampyrella vagy növény? U. o. 1881.
11. A Vampyrella fejlődése és rendszertani állásáról. Előadta a III. osztály 1882. febr. 13-i ülésén.

Dolgozataira hivatkozás történik: J. Sachs: Lehrbuch der Botanik, Weiss: Allgem. Botanik, Ch. Luerssen: Medicinisch-pharmaceutische Botanik cz. művekben s egyéb helyeken.

31. Mocsáry Sándor levelező tagúl ajánlva

a) Chyzer Kornél l. tagtól.

Mocsáry Sándor, nemzeti muzeumi őrsegéd, elismert tekintély az Entomologia terén, ki a Hymenopterák rendjét ernyedetlen buzgalommal és kitűnő sikerrel tanulmányozza. E rendet ő kezdte behatóbban tanulmányozni hazánkban, s e téren nemcsak honi faunánkat derítette fel, hanem a tudományt is sokban előre vitte, már eddig is 116 új fajt írván le magyar és latin nyelven és pedig 75-öt hazánkából, s 41-et Európa más országaiból és Ázsiából.

Ötvenöt darab állattani dolgozatának jegyzékét alább van szerencsém bemutatni. Már ebből is látható, hogy Mocsáry nem egyoldalú bogarász, de kitűnő állatbuvár, ki a rendszeres állattan mai színvonalán áll. Dolgozataiból hét nagyobb darab az Akadémia math. és term. Közleményeiben jelent meg, melyek közül az 51. és 54. számú a tudományra nézve új dolgokat latin nyelven tartalmazván, a külföldön is elismerés-

sel találkozott a szakbuvárok részéről. Az 54. sz. az első magyar monographia a Hymenopterákról.

A két utóbbi dolgozat több évi szorgalmas kutatás és önálló tanulmány eredménye, számos tévedést igazít helyre, összeállítja gondosan és tisztázza a szerfelett összezabonyolított synonymiát, s általában tekintettel van mindazon körülményekre, melyek a leírt fajok és család monographiájának főkéllékeit képezik.

Mocsárynak a külföld előtt jól ismert s kellőleg becsült és méltányolt irodalmi munkássága a magyar szakirodalmat a külföld előtt nélkülözhetetlenné teszi.

M o c s á r y S á n d o r n. muzeumi őrsegéd irodalmi dolgozatainak jegyzéke.

1. Természetrajzi szemelvények. Értekezések az állat- és növénytan köréből. Irták Podhraczký és Mocsáry. Nagyvárad, 1868. 157 l.
2. Jellemző adatok Biharmegye téhelyröpiinek ismeretéhez. (M. orv.- és term. fümei n. gyűlésének munkálataiban 1870.)
3. Az emberi nem régisége. (Biharmegyei orv., gyógyszer.- és term.-tud. egyeslet évkönyvei. Nagyvárad, 1871.)
4. Adatok Biharmegye faunájához. (M. Akad. math. és term. Közlemények X. kötet. 1872. 163—200 l.)
5. Biharmegye téhely- és pikkelyröpi. (U. o. XI. k. 1873., 1874. 95—156 l.)
6. A Sebes-Körös és a Pecze folyó halai. (Nagyvárad, 1874. 38. 39. szám.)
7. A szőlők megmentése érdekében (U. o. 99. sz.)
8. Zur Hymenopteren Fauna Siebenbürgens. (Verh. und Mittheilungen des Siebenb. Vereines f. Naturw. Jahrg. XXIV. 1874. pag. 117—122.)
9. A szőlők megóvása a tavaszi fagy ellen. (Nagyvárad, 1875. 95—99. sz.)
10. A hangyák életéből. (Fővárosi Lapok) 1875. 116. sz.
11. A hangyákról. (Termttud. Közlöny 1875. június.)
12. A sáskákról. Természettudományi Szemle. (Nagyvárad 1875. 4—5. sz.)
13. A rovarok anyai gondoskodásáról. (Fővárosi Lapok 1875. 213. sz.)
14. A rovartan méltatása. (U. o. 1875. 222.)
15. A torontálmegyei sáskákról és Harcsaférgek Győr mellett. (Termt. Közlöny 1875. október.)
16. A rovarvilág zenészei. (Főv. Lapok 1875. 265. sz.)
17. A »tücskök bogarak«-ra. Válasz Herman Ottónak. (U. o. 1875. 275. sz.)
18. A biharmegyei barlangok állatvilága. (Természettudományi szemle. Nagyvárad, 1876. 13—14. sz.)
19. Barlangjaink állatvilága. (Főv. Lapok 1876. 15. sz.)
20. A fürkészfélek szerepe a természetben. (Természett. 1876. 6—7. sz.)
21. A rovarvilág kolibrijei. (Főv. Lapok 1876. 103. sz.)
22. A kolumbácsi légy. (Vasárn. Ujság 1876. 21. sz.)
23. Adatok Zemplén és Ung megyék faunájához. (M. Akad. math. és term. Közlemények XIII. köt. 1875. 131—185. l.)
24. A díszdarázsok életéből. (Természettudományi szemle 1876. 23. sz.)
25. A gubacsdarázsok életéből. (Természett. 1876. 16—17. sz.)
26. A méh mérgének hatása és gyógyító ereje. (Természettud. Közlöny. 1876. szeptember.)

27. A rét méhei (Főv. Lapok 1876. 210—211. sz.)
28. A darázsok életéből. (Orvos-természettudományi szemle. Nagyvárad, 1876. 7—8. sz.)
29. Európai hasznos rovarok meghonosítása más világrészekben. (Termt. Köz-löny. 1876. októb.)
30. A hangyák és barátjaik. (Budapesti Bazár 1876. 21—22. sz.)
31. A darázsok életéből. (Főv. Lapok 1876. 258. sz.)
32. Biológiai jegyzetek (Természetrাজji füzetek I. 1877.)
33. A mézelő méh életéből. (Természet. 1877. 3—4. sz.)
34. A mézelő méh érzékei. (Főv. lapok 1877. 25. sz.)
35. Trois espèces nouvelles d' Abeilles. (Petites nouvelles Entomologiques. Pa-ris, 1877. Nro. 166.)
36. Hymenoptera nova in collectione Musei nat. Hungarici. 6 faj. (Természet-raजji füzetek I. k. 1877. 2-ik füzet.)
37. A világító rovarokról. (Fővárosi Lapok. 1877. 111. sz.)
38. Bihar- és Hajdumegye hártya-, két-, reczés-, egyenes- és félröptűi. (M. Akad. math. és termmt. Közlemények XIV. k. 1877. 37—80. lap.)
39. Mellifera nova in collectione Mus. nat. Hungarici. (Természetrাজji füzetek. I. köt. 1877. II. füz. II. k. 1878. 1., 2., 3. füzet; III. k. 1879. 1. és 4. fü-zet. 21 faj).
40. Biológiai jegyzetek. (U. o. II. k. 1878. 2—3. füzet).
41. Drei neue Schlupfwespen aus Ungarn. (Entomologische Nachrichten. 1878. Nr. 16).
42. Adatok Zólyom és Liptó megyék faunájához. (M. Akad. math. és termmt. Közlemények XV. köt. 1877/8. 223—263. lap. Két új faj).
43. Data ad faunam Hymenopterologicam Sibiriae. (Tijdschrift voor Entomolo-gie. Sgravenhage. 1877/8. XXI. évf. Négy új faj).
44. Espèces nouvelles du genre Euceta Lat. (Petites nouvelles Entomologiques. Paris, 1878. Nro 208. 4 új faj.)
45. A kérészfélék életéből. (Természet. 1878. 23. sz.)
46. A hártyaröptű rovarok életjelenségeinek rövid vázlata. (U. o. 1878. 24. sz.)
47. Eine kleine Notiz über das Genus Xenodocon Förth. (Entomolog. Nachricht. 1879. Nro 1.)
48. Zur Biologie einiger Chrysiden. (U. o. 1879. Nro 7.)
49. Hymenoptera nova e fauna Hungarica. (Természetrাজji füzetek III. köt. 1879. 2—3. füz. 26 új faj).
50. Jellemző adatok Budapest környékének hártyaröptű faunájához. (Budapest és környéke természetrajzi orvosi és közmívelődési leirása. I. köt. 1879. 364—386 lap).
51. Újabb adatok Temesmegye hártyaröptű faunájához. Data etc. (M. Akad. math. és term. Közlemények XVI. köt. 1879. 1—70 lap. 9 új és számos kevesebb ismert faj latin és magyar leirása).
52. Synonymische Bemerkungen. (Entomol. Nachricht. 1881. 1. sz.)
53. Hymenoptera nova e variis orbis terrarum partibus. (Természetrাজji füze-tek. IV. köt. 1880. 4. füzet és V. köt. 1881. 1. füzet. 35 új faj).
54. A magyar fauna másnejű darázsai. Heterogynidae faunae Hungaricae. (M.

Akad. math. és természet. Közlemények XVII. 1880. 1—96 lap.) Az első magánrajz a hártyaröpkékről.

55. Drei neue Hymenopteren. (Entomologische Nachrichten. 1881. Nro 22—23.)

b) ajánlva Frivaldszky János r. tagtól.

Mocsáry Sándor elvégezvén Nagy-Váradon a gymn. tanfolyamot, a jász-óvári premontréi-kanonok rendbe lépett; innen azonban betegeskedése miatt öt év letele után még beesküvése előtt kilépván, jogi pályát végzett. Gyermekkora óta kedvelvén a természettudományokat, ismeretei gyarapítása céljából Bécsbe ment, az ott levő gazdag természetrajzi gyűjtemények tanulmányozása végett; honnan visszatérve, szülőhelyén, N.-Várad vidékén szorgalmasan gyűjté a hazánk faunájára vonatkozó különböző rendű állatokat. Buvárkodásainak első eredményeit Podhraczký Ferencz barátjával: »Természetrajzi szemelvények. Értekezések az állat- és növénytan köréből« cím alatt 1868. évben 157 lapon tette közzé. Részt vett a következő 1869-ik évben a m. orvosok és természetvizsgálók Fiumében tartott vándorgyűlésén, hol felolvasott értekezését »Jellemző adatok Biharmegye téhelyröpiúinek ismeretéhez« cím alatt az illető szakosztály érdemesnek tartotta a kiadásra, s mely e végből a m. orvosok és természetvizsgálók XIV. nagygyűlés munkálataiban 1870-ben meg is jelent. Így jelét adván komoly természetrajzi tanulmányainak, 1870-ik évben a n. muzeum állattárához segédnek neveztetett ki. Ez időtől fogva hazánk faunája érdekében évenként tett ki- randulásokat az ország különböző vidékeire, s különösen nagy gondot fordított a nálunk még kevésbé figyelembe vett Hymenoptera-féle rovarok rendjére, mely szakban egy előmenetelt tanusított, s e tudományt oly sokban előbbre vitte, hogy a külföldi szakbuvárok részéről is teljes elismeréssel találkozott.

A n. muzeumhoz kinevezése óta úgy hazánk, mint a külföld irodalmát, részint specialis, részint pedig általános érdekű 55 állattani közleménnyel gazdagította. E számos közleményekből, melyek közül 7 az Akadémia kiadásában jelent meg, különösen a Hymenopterákra nézve becses faunistikai adatok s 75 hazai és 41 külföldi új fajnak ismertetése is foglaltatik — főleg kiemelendők: »Ujabb adatok Temesmegye faunájához« és »A magyar fauna másnéjű darázsai« című közleményei; mely előbbi számos, e szakmára vonatkozó helyreigazításokat tartalmaz, az utóbbi pedig hazánkban az első magánrajz a hártyaröpkékről. Leírásait és helyreigazításait, valamint a tudományra nézve új dolgokat a magyar nyelv mellett latinul is közlé; miért is azokról a külföldi szakbuvárok tudomást szerezhetvén, vele csaknem az összes kiválóbb Hymenopterológok érintkezésbe tették magokat, s bizonyos családokra nézve véleménye kikérése végett gyakran fordulnak hozzá.

32. Wagner László levelező tagúl ajánlva

Galgóczy Károly l. tagtól.

Dr. Wagner László mintegy 22 év óta működik már az irodalom, különösen a mezőgazdasági irodalom terén, a hol kifejtett szorgalmáról és kitartásáról első sorban műveinek alábbi jegyzéke tesz tanubizonyosságot.

A magyar kir. József-műegyetemen szintén a mezőgazdasági tudományok nyil-

vános rendes tanára levén, a tudomány terjesztését a tanári szószékről is eredménynyel gyakorolja.

Mellette szól több bel- és külföldi kiténtetés is, melyet részint irodalmi, részint tudományossággal kapcsolt társadalmi működésével már eddigé is több oldalról kiérdemlett. 1867-ben a párisi, 1872-ben a lyoni, 1873-ban a bécsi világkiállításon foglalkozott királyi biztosi és bíráló bizottsági tag minőségben, gazdasági congressusokon több ízben alelnökséggel is lett megítisztelve, az országos magyar gazdasági egyesületnek 1877 óta igazgató választmányi tagja, a párisi Société nationale d'agriculture de France, mely szervezetére megegyez a párisi Académie des sciences levelező tagságával, — a párisi Société d'Acclimatisation magyarországi kultánácsosává, — a Société des agriculteurs de France osztrák-magyar irodalmi képviselőjévé választással tisztelte meg stb.

Dr. Wagner László irodalmi műveinek jegyzéke.

I. Önálló nagyobb munkák.

A. Gazdasági művek:

1. »A természetten elvei alkalmazásukban a gazdaságra, különös tekintettel Magyarországi gazdasági viszonyaira.« Pesten, Heckenast, 1868. (kis 8-ad rét 340 oldal).
2. »Landwirtschaftliche Pflanzenproduktionslehre.« Búdapest, Heckenast (Franklin), 1874. (nagy 8-ad rét, 576 oldal).

B. Gazdasági technológiai művek:

3. »Gazdasági műszaki vegytan.« Pest, Heckenast (Franklin társulat), 1870. (nagy 8-ad rét, 423 oldal).
4. »Tabakbau u. Fabrikation mit besonderer Berücksichtigung der im Handel vorkommenden Tabaksorten, der Kultur und chemischen Analyse, Verfälschungen, sowie Toxicologie des Tabakes«. 3-ik kiadás. Weimar, B. F. Voigt, 1841. (nagy 8-ad rét, 365 oldal).
5. »Bierbrauerei mit besonderer Berücksichtigung des vom Pasteur aufgestellten neuen Verfahrens der Bierfabrikation«. 5-ik kiadás. Weimar, B. F. Voigt, 1877. (nagy 8-ad rét, két kötet, 1156 oldal).
6. »Stärkefabrikation«, Egyszersmind Otto-Birnbaum »Lehrbuch der landwirthschaftlichen Gewerbe« című munkája VII-dik kiadásának 4-dik kötete. Braunschweig, F. Vieweg & Sohn, 1876. (nagy 8-ad rét, 719 oldal).

C. Az állattenyésztés köréhez tartozó munka:

7. »Molkereiwesen«. Weimar, B. F. Voigt, 1881. (nagy 8-ad rét, 297 oldal).

II. Röpíratok, füzetek stb.

1. Hivatalos jelentések az 1867-ik párisi és 1873-ik bécsi világkiállításokról.
2. Magyarország mező- és közgazdasági viszonyait ismertető 1867. óta majdnem évenként megjelenő tudósítások Komers »Jahrbuch für Landwirthe« című munkájában. Külön lenyomatban is megjelent dolgozatok. Prag, Olve, 1867—1882.

3. Tudósítások Magyarország gazdasági viszonyairól a budapesti kereskedelmi- és iparkamara évkönyveiben. 1880—1881.
4. Tudósítások Magyarország gazdasági viszonyairól a prágai »k. k. statistisches Bureau für Böhmen« évkönyveiben 1875—1881.

III. Általa szerkesztett szaklapok:

1. »Gazdasági Közlöny« 1869. és 1870.
2. »Földmívelési Érdekeink« 1876—1882.
3. »Falusi Gazda« 1876—1882.

IV. Szaklapokban megjelent dolgozatok:

A. Belföldi szaklapokban:

Számos cikk és nagyobb dolgozat a »Földmívelési Érdekeink«, »Gazdasági Közlöny«, »Falusi Gazda«, »Gazdasági Lapok«, »Természettudományi Közlöny«, »Természet«, »Pester Lloyd«, »Land- und Forstwirtschaftliche Zeitung (Budapest)«, stbben.

B. Külföldi szaklapokban:

Számos cikk a »Journal d'agriculture pratique« (Páris). »Bulletin de la Société d'acclimatation« (Páris), »Bulletin de la Société des agriculteurs de France« (Páris), »Wiener landwirtschaftliche Zeitung«, »Neue freie Presse«, »Presse«, »Landwirtschaftliches Beiblatt der Presse«, »Weltausstellungs-Zeitung der neuen freien Presse«, »Prager landwirtschaftliche Zeitung«, stb. című szaklapokban.

33. Weinek László levelező tagú ajánlva

Kondor Gusztáv 1. tagtól.

Weinek et, ki most a lipcsei csillagvizsgáló intézet első observatora, boldogult báró Eötvös még 1870-ben állami költségen külföldre küldötte, hogy csillagászati tanulmányait tökéletesítse és befejezze. A benne helyezett várakozásnak teljesen megfelelt, részint a lipcsei, részint a berlini csillagászati observatoriumokban sikeresen munkálkodott. 1873-ban Trefort miniszter úr külföldi ösztöndíját még egy évre meghosszabbította. 1874-ben a Venus átvonulásának észleletére kiküldött német birodalmi expedícióban mint csillagász a Kerguelenland szigeten, és ezen expedíció elő- és utómunkálataiban tevékeny részt vett.

Irodalmi munkásságának eredményeit alább sorolom fel, miből kitűnik, hogy ezen irodalmi munkálatainak felsorolásával szakképzettsége, tényleges és folytonos szaktudományi buvárkodása kétségen kívül van helyezve.

Dr. Weinek László irodalmi munkássága.

1. 1872. Beobachtungen des grossen Sternschnuppenfalles am 27. Nov. 1872 in Leipzig und Ableitung des Radiationspunktes. »Astronom. Nachrichten. 1873.«

2. 1872. Geographische Breite von Leipzig (Pleissenburg) und Messung eines Azimuthes der Richtung Pleissenburg-Petersberg (Halle).
3. 1872. Vorausberechnung des Venusdurchganges 1874. (Jelentés a m. kir. vall. és közokt. Ministerhez.)
4. 1873. Längendifferenz Leipzig-Grossenheim.
5. 1873. Längendifferenz Leipzig-München. Bestimmung der geographischen Länge zwischen Leipzig-München durch die Prof. Bauernfeind und Bruhns und deren Assistenten Seeliger, Weinek und Franke 1876.
6. 1874/5. Astronomische und phot. Beobachtung des Venusdurchganges von 1874 (9. Dec.) auf der Kerguelen Insel.
7. 1875. Längendifferenz Leipzig-Wien: Neue Bestimmung der Länge zwischen Leipzig-Wien unter Leitung des Prof. Bruhns und Oppolzer, von Dr. Weinek und Oberlieutenant v. Steeb 1880.
8. 1876. Beobachtungen am Leipziger Meridiankreis. »Astronomische Nachrichten 1877«.
9. 1877. Zeichnungen des Mars während seiner Opposition 1877 und eine Zeichnung des Zodiakallichtes in den Tropen 1875. »Bericht der k. sächsischen Gesell. d. W. 1878«.
10. 1877. Beobachtung einer Mondfinsterniss und Plejadenbedeckung. (Astron. Nachrichten).
11. 1877. Beobachtung der Marsopposition am Leipziger Meridiankreise in 42 Nächten.
12. 1877. Beobachtungen am Leipziger Meridiankreise. (Jahresbericht der astr. Vierteljahrsschrift). (1877—1881).
13. 1877. Ausmessung und Discussion der deutschen Expeditions-Venusphotographien vom 9. Decemb. 1874, und Ableitung der Sonnenparallaxe. (1876—1881.)
14. 1878. A német birodalmi Venusexpedíció a Kerguelen szigeten. »Term. tud. Közlöny X. kötét.«
15. 1878. Astronomische und phot. Beobachtungen des Merkurdurchganges vom 6. Mai 1878 in Leipzig.
16. 1879. A jöreménység-fokától Kerguelen szigetéig. »Term. tud. Közlöny. XII. kötét.«
17. 1879. Absolute electromagnetische Massbestimmungen in Leipzig (Pleissenburg) angestellt im Verein mit Prof. Weber, Zöllner und Riecke. »Electromagnetische Widerstandsmessungen nach absolutem Maasse in den Ber. der kön. sächsisch. Gesell. der Wissenschaft. 1880.«
18. 1880. Ueber Brennweiten und Focusdifferenzbestimmung beim Photoheliographen 1880.
19. 1880. »Die Photographie in der messenden Astronomie, insbesondere bei Venusvorübergängen.«
20. 1880. A csillagok távolsága és a Venusátvonulások. Term. tud. Közlöny. XII. kötét.
21. 1880. Az instrumentális fényhajlás szerepe egy Venusátvonulás phot. fölvetésénél. A m. tud. Akadémia ért. VII. köt.
22. 1881. Az üstökösökről. Term. tud. Közl. XIII. köt. stb.

34. Berthelot Marcellin kültagúl ajánlva

Th an Károly r. tagtól.

Berthelot Marcellin a Collège de France vegyészettanára, az Institut tagja és franciaországi senator. Ő az organikus vegyületek mesterséges synthesisének megalapítója és a thermochemiai vizsgálatok irányadó buvára. Számtalan tudományos kutatásai közt kiemelkednek: az acetylén gáz fölfedezése, a szénkönyenyek, a borszesz, a zsiradékok sat. mesterséges összetevése, az isoméria és az allotropia terjedelmes tanulmányozása, a chemiai reakciók egyensúlyi föltételeinek beható vizsgálata. 1869 óta főkép thermochemiai irányban működik, eddig el nem ért termékenységgel, mert ezóta ide vonatkozó becses, legnagyobb részt kísérleti adatokban bővelkedő értekezései a kétezer nyomtatott lapot jóval meghaladják. Habár a saját maga, részint pedig segédei és tanítványai közreműködésével eszközölt tömeges észlelések gyakran csak első megközelítéseknek tekinthetők, kétségtelenül ő volt az, a ki a vegyerélytani kutatások jelentőségét a vegyészek közt legbehatóbban fölismerte és annak nagy fontosságát kifejtette. Ernyedetlen búvárkodásai mellett kilencz becses eredeti és genialis fölfogásról tanuskodó munkát adott ki, melyek közül a következőket legyen szabad kiemelnem:

Chimie organique fondée sur la synthése. 1860. Paris. 2 köt.

Leçons sur l'isomérie 1863. Paris.

Leçons sur les méthodes générales de synthése en chimie organique. 1864. Paris.

Essai de mécanique chimique fondée sur la thermochimie 1879. Paris. Két nagy kötet.

35. Topinard Pál kültagúl ajánlva

Lenhossék József r. tagtól.

Dr. Topinard Pál a párisi orvosi kar anthropologiai rendes tanára, a de l'École des hautes Études igazgatója, a párisi anthropologiai társulat főtitkára, az orvosi kar aligazgatója és a sebészeti osztály főorvosa, a londoni, berlini, bécsi, moszkvai, florenzi, modenai stb. tudós-társaságok nagyrészt tiszteleti tagja, a francia becületrend, az orosz szent Anna, a portugall Krisztusrend lovagja, stb. A boldogult Broca mellett huszonkét évig működött mint aligazgató, s most is annak helyét tölti be. A nagy lendületben, mely az anthropologiai tudományszakot emelte, neki is nagy érdeme van. Hatvankilencz munkát irt, melyek közt kilencz nagyobb mű. Ezeknek címjegyzéke alább következik.

Jelenleg egy munkán dolgozik, melynek czíme leend: »Sur l'origine des races qui composent la Nation actuelle hongroise«, mivel — mint boldogult Broca Pál — nagy érdekeltséggel s nem kevesebb rokonszenvvvel vonzódik magyar nemzünkhez.

Végre bátorkodom felhozni, hogy midőn a m. k. Természettudományi Társulat Topinard beleegyezését kérte jeles munkájának magyar kiadását illetőleg, válasza az volt, hogy nemcsak szívesen beleegyezik, hanem szerencsének is tartja, ha munkája magyar nyelvre le fog fordíttatni.

Topinard művei :

Anthropologiai munkák.

1869. Anthropologie de l'Algérie. — Encycl. générale.
Etude craniométrique sur les Tasmaniens. — Mém. Soc. Anthr.
1870. Rapport sur la population indigène de l'Oasis de Biskra. — Bull. Soc. Anthr.
1872. Les Races indigènes de l'Australie. Instructions aux Voyageurs. Broch. de 120 pages.
Les Australiens. — Revue Anthr.
Le Craniophore. — Revue Anth.
1873. Des diverses espèces de Prognatisme. — Revue Anthr.
Critique de mesures craniométriques préconisées en Angleterre. — Revue Anthr.
Mesures craniométriques des Esquimaux. — Rev. Anth.
De la Méthode en Craniometrie. — Bull. Soc. Anth.
De la Morphologie du Nez. — Bull. Soc. Anth.
1874. Fouilles du Cimetière burgunde de Ramasse. — Annales de la Société d'Enuculation de l'Ain.
L'Anthropologie de l'Algérie, Instructions en collaboration avec le General Faidherbe. — Broch. de 60 pages.
Sur la race Berbère. — Revue Anthr.
Etude sur l'Angle facial de Camper. — Revue Anthrop.
- 1874—1875. Descriptions de deux Microcéphales vivants. — Bull. Soc. Anth.
1875. Note sur les Crânes d'Ancon. — Rev. Anth.
Sur les metis d'Australiens. — Rev. Anthr.
Sur les instruments de Chirurgie de Taïti. — Bull. Soc. Anthr.
Le Bassin dans la Série des Mannifères. — Bull. Soc. Anthr.
1876. Considérations sur les Neo-Calédoniens et les Australiens. — Bull. Soc. Anthr.
1876. Mensuration de l'Angle pariétal. — Bull. Soc. Anth.
Etude sur la Taille. — Revue Anthr.
Anthropologie, Ethnologie, Ethnographie. — Bull. Soc. Anthr.
De la déformation oblique ovale de Crâne. — Bull. Soc. Anthr.
L'Art et l'Anthropologie. — Compte-rendu. Association pour Avancement des Sciences.
Le Musée de Shelton. — Rev. Anthr.
1877. Sur le prétendu angle facial d'Albert Durer. — Bull. Soc. Anth.
Les Metis humains. — Gazette des Hopitaux.
Historique de l'Anthropologie. — Brochure, Paris.
L'Evolution des Races humaines. — Réforme économique.
Des anomalies de nombre de la Colonne Vertébrale. — Rev. Anth.
Des Apophyses Stytoïdes lombaires chez l'homme. — Bull. Soc. Anth.
1878. Classification des races humaines. — Revue Anth.
Monogénistes et Transformistes. — Revue des Sciences.
Sur un squelette humain à 11 Côtes. — Bull. Soc. Anthr.

Sur les Crânes Galtcha. — Bull. Soc. Anthr.

Sur deux Varsee. — Bull. Soc. Anth.

Sur l'Insertion en touffes des cheveux du Nègre. — Bull. Soc. Anth.

Sur les *Cliff Didellers* de l'Arizona. — Revue Anthr.

Rapport sur l'Anthropologie à l'Exposition de 1878. — in Bull. Congres des Sciences. Anthrop.

De l'Unification des méthodes craniométriques et du Cubage des crânes en particulier. — in Bull. Congrès sciences Anthrop. de Paris.

1878—79—80. Sur la Scaphocéphalie. — Bull. Soc. Anthr.

1879. Des déformations ethniques du Crâne. — Revue Anthrop.

De la Notion de race en Anthropologie. — Revue Anth.

Sur les cheveux. — Bull. Soc. Anth.

1879. Des Méthodes et procédés de la Craniométrie. — in Annal. Soc. des Sciences naturelles de Moscou.

1880. Ethologie et Ethnographie. — Rev. Anthr.

Le Musée de Hunter et la Méthode Craniométrique de Flower. — Revue Anthr.

Etudes Anthropométriques sur les Canons: 1° du Tronc. — Revue Anthr.

Sur les Moyennes. — Bull. Soc. Anthr.

The Methods and Processes of Anthropometry. — Journ. Anth. Inst. London.

Canons et Anthropométrie. — in Compte-rendu Congres de Reims p. Avanc. des Sciences.

1881. Les Sciences Anthropologiques. — Revue Scientifique.

Les Français. — Dict. de Géographie de Vivien de S. Martin.

Des Types indigènes de l'Algérie. — Bull. Soc. Anth.

Les Méthodes d'Observation sur le Vivant. — Bull. Soc. Anth.

Du bord inférieur des Narines et de ses Caractères sur le Crâne. — in Bull. Soc. Anth.

De l'Atrophie Sénile. — in Bull. Soc. Anth.

Goniomètre pour l'Angle facial de Cuvier. — in Bull. Soc. Anth.

Sur les Fuégiens du jardin d'Acclimatation. — in Bull. Soc. Anth.

Etudes Craniologiques sur l'Oasis de Biskra (Algérie) in Compt. rendu Ass. p. av. de Sciences.

L'un des desiderata de l'Anthropologie Algérienne. — in Comp. rendu. Assoc. Avanc. des Sciences.

1882. Du poids de l'encéphale. — in Revue Anth.

De l'indice céphalique sur le Crâne et sur le vivant. — in Rev. Anth.

Le laboratoire et la Craniologie. — in Revue Scientifique.

1876. { L'Anthropologie, tom. III. — Bibl. Sciences Contemp. 3 éditions fran-

1877. { caises; (traductions Anglaise, Russe et Hongroise.) ouvrage cou-

1879. { ronné par la Faculté de Medecine et l'Institut.

1872—1882. Articles et Revues divers dans la Revue d'Anthropologie que Mr. Topinard dirige depuis 10 ans comme Secrétaire ou Directeur; —

dans les Bulletins de la Société d'Anthropologie de Paris; — dans le Journal le »Bien public«; — dans la Gazette Médicale; la Gazette des Hopitaux, etc.

Orvostudományi munkák:

Aperçus sur la Chirurgie Anglaise. Paris 4°. 1879.

De l'Atapie locomotrice. Paris, 8° 1 Volume 1864. Ouvrage couronné par l'Académie de Médecine (Medaille d'Or).

Articles divers relatifs à l'Anatomie, à la Chirurgie, à la pratique Médicale et à la Therapeutique; publiés dans les Bulletins de la Société Médicale d'Observation, la Gazette des Hopitaux et la Gazette Hebdomadaire de Paris, etc.